

Monitoring amfibie- en visfauna Zuidhollands Landschap 2022

- *Zouweboezem
- *Uiterwaard Achthoven
- *Polder Achthoven
- *Diefdijk (deel)

Diefdijk, Sonsbrug, poel 23

2022

Andre van den Berg
en
Piet Huitema

Stichting Zuid-Hollands Landschap
Regio Veenweiden Vijfheerenlanden

Stichting Ravon
Reptielen Amfibieën Vissen
Onderzoek Nederland

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
---------------------------	---

Resultaten

Uiterwaard Achthoven.....	4
---------------------------	---

Zouweboezem.....	4
------------------	---

Polder Achthoven.....	5
-----------------------	---

Diefdijk.....	7
---------------	---

Overzichtskaarten:

Diefdijk.....	8
---------------	---

Zouweboezem, Polder Achthoven en Uiterwaard Achthoven.....	9
--	---

Samenvatting

Inventarisatiedagen dit jaar waren 2 dagen in april, 27 juni 4 en 8 juli.
Deze inventarisatie en monitoring is vooral gericht op de kamsalamander.

De resultaten vielen dit jaar erg tegen.

In de Zouweboezem zijn 261 eitjes en slechts 4 larven van de kamsalamander aangetroffen.
In Polder Achthoven zijn 179 eitjes gevonden, allen in poel 8, maar de poel werd tijdens het tweede bezoek begin juli droog aangetroffen.

In Uiterwaard Achthoven vinden we maar zelden eitjes van de kamsalamander, ook nu niet.
Er zijn dus in het geheel maar 4 larven gevangen.

Hieruit kan geconcludeerd worden dat binnen het gebied zeer weinig tot geen succesvolle voortplanting van de kamsalamander heeft plaats gevonden!

Mogelijke oorzaken voor de tegenvallende resultaten dit jaar zijn:

- *De explosieve toename van Gestreepte Amerikaanse rivierkreeft
- *Toename van algengroei door stikstofdeposities vanuit de agrarisch gebieden
- *Aanwezigheid van vis, voornamelijk stekelbaars (klimaatsverandering enz.)
- * Voortijdig droogvallen van poelen (klimaatsverandering)
- * Bootsmannetjes en andere normale natuurlijke predatoren zoals reigersoorten, bunzing enz. die (vooral bij lage waterstanden) alles weg vreten.

Gestreepte Amerikaanse rivierkreeft rukt op.

Was het voor 1995 voornamelijk de Gevlekte Amerikaanse rivierkreeft die we vingen, na 2000 nam de Rode Amerikaanse rivierkreeft deze niche over.

De laatste 2 jaren vangen we in het rivierengebied in toenemende maten Gestreepte Amerikaanse rivierkreeften.

Opvallend is dus dat de Gevlekte Amerikaanse rivierkreeft bijna is verdwenen en de presentie van de Rode Amerikaanse rivierkreeften heel veel minder is geworden of hier en daar niet meer lijkt voor te komen. Mogelijk zijn ze weggevreten door de Gestreepte Amerikaanse rivierkreeft. Deze soort lijkt namelijk zo vraatzuchtig dat hij amfibieën, onderwaterplanten en soortgenoten gemakkelijk weet te verorberen.

Een aantal jaren terug nam ik na een visserij 3 rivierkreeften mee omdat ze er wat onduidelijk uitzagen en ik ze thuis even wilde determineren.

Thuis gekomen haalde ik ze stuk voor stuk uit de ruime emmer en wat bleek: er was er nog maar een over, een Gestreepte Amerikaanse rivierkreeft! De andere twee had hij leeg gegeten en uit elkaar getrokken. De ongelukkige twee bleken bij determinatie een Gestreepte- en een Rode Amerikaanse rivierkreeft te zijn. Deze "Gestreepte" lijkt dus behoorlijk vraatzuchtig!

Toename van algengroei

Tijdens het zoeken naar eitjes moeten we in toenemende maten de handen als peddels gebruiken om onder een algenlaag de eitjes, die daar op waterplanten zijn afgezet, te kunnen vinden.

De ervaringen van de laatste jaren wijzen uit dat veel larven en eitjes die in of onder een verstikkende of ontbindende laag algen schuilgaan niet tot ontwikkeling komen. Een daardoor ontstaand zuurstof tekort in de waterlaag lijkt de oorzaak.

Op de resterende 3 punten zoals de aanwezigheid van vis zullen we nu niet verder ingaan, omdat dat daar al voldoende over bekend is.

Resultaten

Uiterwaard Achthoven

Poel 1 (Arcadis)

Meerkikker - 1 ad.

Groene kikker onbepaald - 3 ad.

Bittervoorn - > 400 stuks

Driedoorn. st baars - >300 stuks

Tijdens het eerste bezoek stond de poel te ver onder water om een inventarisatie uit te voeren. Ondanks wat algengroei was er toch een goed doorzicht in de waterkolom en de aanwezigheid van voldoende mosselen, die belangrijk zijn voor de bittervoorn. Opmerkelijk en bijzonder is de flora hier met soorten als: duizendguldenkruid, geelhartje, moeraswespenorchis, vleeskleurige orchis, moeraskartelblad en rietorchis, naaldwaterbies enz.

Poel 2 (slootpoel)

Groene kikker onbepaald - 4 ad.

Zeelt - 2 stuks

Tiendoorn. st. baars - 30 stuks

Driedoorn.st. baars - 34 stuks

Kaukasische dwerggrondel - 3 stuks

*Een **nieuwe grondelsoort** is ook hier vastgesteld, namelijk de Kaukasische dwerggrondel, sinds 2020 in Nederland. Herkomst: Ponto-Kaspische gebied rondom de Zwarte Zee. De soort heeft waarschijnlijk via het Main-Donaukanaal en de Rijn Nederland weten te bereiken. Tijdens twee bezoeken zijn er 3 gevangen. Het geeft ook goed de interacties bij hoge waterstanden in de Lek weer.*

Poel 3

Groene kikker onbepaald - 1 ad.

Tijdens het eerste bezoek stond de waterstand in de poelranden te diep om een inventarisatie uit te voeren.

Het tweede bezoek liet een fraai doorzicht zien met veel gele plomp en onderwaterplanten als: fijn hoornblad en glanzend fonteinkruid. De brede rietkraag maakte het moeilijk om een goede inventarisatie uit te voeren, maar dit water is vrij groot en visrijk. Het is daarom minder geschikt voor de meeste amfibiesoorten.

Poel 4 (bijeendenkooi)

Niet bezocht.

Zouweboezem

Poel 5

Kamsalamander - 4 eitjes
 Kleine watersalamander - 2 eitjes
 Bruine kikker/Heikikker - 10 eiklommen

Poel 6

Kamsalamander - 23 eitjes +4 larven
 Kleine watersalamander - 1 eitje
 Bastaardkikker - 24 ad.

Poel 7

Kamsalamander - 234 eitjes
 Kleine watersalamander - 3 eitjes
 Meerkikker - 1 ad. roepend

De meeste eitjes zaten onder een dikke laag afstervende of zinkende algen.

Er is dan ook geen enkele larf gevonden.

Erg jammer!

Veel algenflap en sapropelium (onverteerd organisch materiaal) aanwezig.

Dat geldt voor al de drie poelen.

Erg veel agressieve waterwantsen in de poelen aanwezig, wat vaak betekent dat er minder of weinig larven in de poel te vinden zijn.

Polder Achthoven

Poel 8 (hek)

Kamsalamander - 270 eitjes
 Bastaardkikker - 25 ad.

Alle eitjes onder dikke laag zwevende algen gevonden.

Poel stond tijdens het tweede bezoek droog!

Erg jammer! Advies: Rietwortellaag verwijderen om verlanding te voorkomen!.

Wanneer alleen riet gemaaid wordt groeit het weer snel terug en verdamt er veel water.

Poel 9 (achteraan voor het hek)

Heikikker - ongeveer 10 eiklommen
 Tiendoorn.st.baars - > 200 stuks

Voor de kamsalamander nog weinig afzet mogelijkheden door het ontbreken van waterplanten. Stekelbaars en rivierkreeft aanwezig!

Poel 10

Bruine kikker - 17 eiklommen
 Bastaardkikker - 2 ad.
 Geen afzetmogelijkheden voor kamsalamander vanwege ontbrekende onderwaterplanten.

Poel 11

Bruine kikker - 1 eiklomp
Groene kikker onbepaald - 2 ad.

Geen onderwaterplanten aanwezig tijdens eerste ronde.
Poel vrijwel dichtgegroeid en bijna droog.
Veel riet en wat kikkerbeet aanwezig.
Zeer veel bijtgrage bootsmannetjes gevangen, die ook larven prederen.

Poel 12

Groene kikker onbepaald - 2 ad.
Gestreepte Am. rivierkreeft - 1 ad.

Dikke sapropeliumlaag (onverteerd organisch materiaal)

Poel 13 (sloot + poeltje lisdodde)

Bruine kikker/ heikikker - 8 eiklommen en ongeveer 500 larven
Bastaardkikker - 1 ad.
Gestreepte Am. rivierkreeft - 4 stuks

Poel 14

Gestreepte Am. rivierkreeft - 2 stuks

Poel 15

Bastaardkikker - 1 ad.
Gewone pad - 1 ad.
Gestreepte Am. rivierkreeft - 1 stuks

Poel 16

Gestreepte Am. rivierkreeft - 22 stuks! (tweede bezoek)

Geen amfibieën waargenomen!

Tijdens eerste bezoek wel genoeg waterplanten aanwezig, maar toch geen enkel eitje gevonden. Waterlaag met vrijwel geen doorzicht! Vermoedelijk veroorzaakt door de aanwezige rivierkreeften.

Wel juveniele rivierkreeftjes vastgesteld en enkele dode kreeften in de poel aanwezig.
Veel riet en dikke sapropeliumlaag (onverteerd organisch materiaal).

Poel 17

Gewone pad - 1 ad. (terrestrisch nabij de poel waargenomen)
Gestreepte Am. rivierkreeft - **64 stuks !!!**

Tijdens de eerste ronde geen amfibie waarnemingen wel 7 rivierkreeften.
Bij het tweede bezoek 64 stuks gevangen.
Zelfs de verleden jaar aangetroffen stekelbaarsjes lijken te zijn verdwenen.

Diefdijk (mei, 2 juni en 7 juli)

In samenspraak met de beheerder dhr. Garskamp zouden we dit jaar de nadruk leggen op het Zouwengebied en Polder Achthoven.

Om de slechte resultaten daar naar waarden te kunnen schatten hebben we toch gemeend een aantal poelen langs de Diefdijk in de monitoring als referentie te moeten meenemen.

Poel 13

Kamsalamander - 13 eitjes

Geen tweede bezoek gebracht.

Poel 22

Kamsalamander - 155 eitjes + 46 larven

Kleine watersalamander - 6 eitjes + 37 larven

Groene kikker onbepaald - 20 ad. + 23 larven

Gestreepte Am. rivierkreeften - 2 stuks

Geweldige poel, maar ook hier al 2 kreeften aangetroffen!

Poel 23

Kleine watersalamander - 5 eitjes + 300 larven

Groene kikker onbepaald - 80 larven

Kleine poel die geweldig presteert voor de kleine watersalamander!

De beste binnen het gebied! Zie afbeelding voorpagina.

Vrijwel alle eitjes zullen hier op Tenger fonteinkruid zijn afgezet, gezien het bedekking percentage van deze plant van naar schatting 70 %.

Poel 25

Kamsalamander - 1 eitje

Kleine watersalamander - 15 eitjes +3 larven

Bastaardkikker - 1 ad.

Poel ziet er goed uit maar de kamsalamander populatie ontwikkeling wil nog niet doorzetten. Misschien toch het gevolg van aanwezige predatoren.

